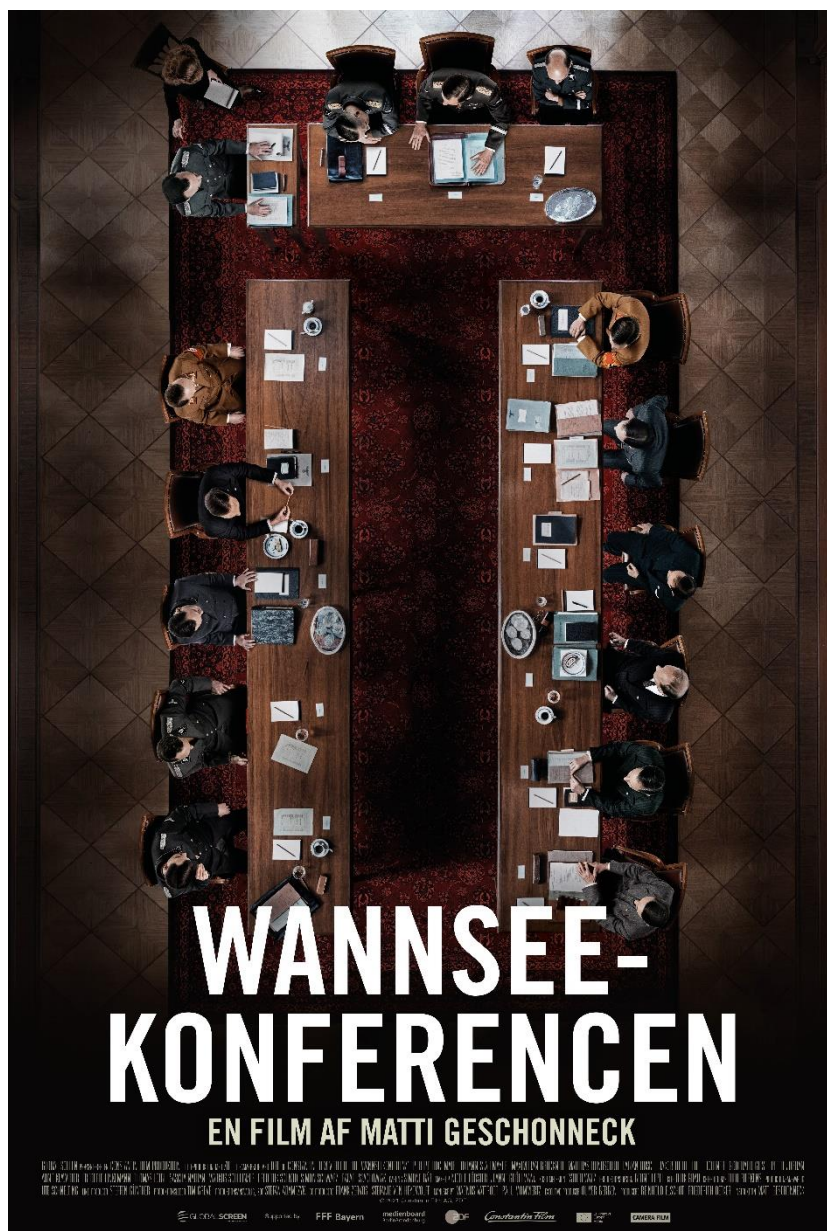

CAMERA FILM præsenterer

WANNSEE-KONFERENCEN

Af Matti Geschonneck

Danmarkspremiere den 19. januar

Synopsis

Den 20. januar 1942 mødes en række højtstående embedsmænd fra Hitlers nationalsocialistiske regime i en imponant villa ved søen Großer Wannsee lidt uden for Berlin. Konferencen, som filmen er opkaldt efter, holdes på foranledning af SS-Obergruppenführer og chef for rigets indre sikkerhed, Reinhard Heydrich (Philipp Hochmair), der som kun 38-årig har arbejdet sig til toppen af Det Tredje Rige. Mødet, der varer i omegnen af halvanden time, har kun ét overordnet formål: at drøfte og afgøre detaljerne af det, nationalsocialisterne selv kaldte “den endelige løsning på det jødiske spørgsmål – die Endlösung”. Sagt mere direkte, et møde om, hvordan udryddelsen af Europas på det tidspunkt 11 millioner jøder skulle foregå.

Til stede ved konferencen – og den efterfølgende morgenmad – er en række topembedsmænd fra henholdsvis SS, politiet, ministerierne, Rigskansleriet og administrationen. Sammen diskuterer de, i en slående nøgtern og pragmatisk tone, både strategiske og praktiske detaljer omkring udførelsen af Holocaust – en af menneskehedens største forbrydelser.

‘Wannsee-konferencen’ er instrueret af Matti Geschonneck.

Kammerspil i realtid

Der er helt åbenlyst en række overvejelser at gøre sig, når så følsomt materiale som Wannsee-konferencen og dens følgevirkninger skal filmatiseres og fiktioniseres. Hvor tro bør man være mod de historiske kilder? Hvordan gestaltes begivenhedens personer? Hvad er formålet?

De overvejelser har i instruktør Matti Geschonnecks formende hænder resulteret i, at ‘Wannsee-konferencen’ på det nærmeste foregår i realtid, uden underlægningsmusik og i høj grad følger det hændelsesforløb, de historiske kilder beskriver. Filmens varighed er nogenlunde lig med mødets og udendørsscener er optaget ved selvsamme villa, hvor mødet fandt sted.

Mødets forløb, forslag, diskussioner og udfald er velbeskrevet, men der findes hverken optagelser eller ord-for-ord transskriptioner derfra. Så når enkeltpersoner i pauser eller korte intermezzoer hiver hinanden til side for at forhandle under fire øjne, udvides fiktionen, og det bliver tydeligt, at filmens styrke er at levendegøre og videregive en fornemmelse af, hvordan magten har lydt og bevæget sig i 40’ernes Nazi-Tyskland. At vise, hvordan fascismen flytter ind i borgerskabets nydeligt ornamenterede gemakker og anvender dets kancellisprog til egen fordel.

Her sidder de så i villaens store mødesal, i læderindbundne stole og med gamle tapisserier hængende bag dem, og diskuterer spørgsmål om halv- og kvartjøder og om rækkefølgen i udrulningen af “den endelige løsning”. Og selvom det ikke er en faktaboks, er det heller ikke misvisende, når filmen skildrer, hvordan ingen af de medvirkende modsatte sig planens hovedelementer og at flere af dem, heriblandt statssekretæren for Generalguvernementet i Polen, Josef Bühler (Sascha Nathan), tværtimod advokerede for at lige netop deres distrikt skulle prioriteres i udrulningen.

Bureaukratiets maske

Det er ikke bare gennem de flotte lokaler, men også i casting og skuespil, at ‘Wannsee-konferencen’ skaber et billede af, hvordan magtfulde mænd maskerer onde intentioner bag ordentlige facader. For mens nogle af mødedeltagerne i ‘Wannsee-konferencen’ ganske nemt genkendes som hadefulde, voldsparate fanatikere, viser filmen også, at ondskabens ansigt ikke altid er lige enkelt at tegne op.

SS-kommandøren Eberhard Schöngarth (Maximilian Brückner) opfører sig og ser præcis så nådesløs ud, som vi forestiller os af en topnazist. Han tøver ikke med at ville inkludere såkaldte halv- og kvartjøder i regimets endelige løsning, og han har ingen skrupler med at skuddræbe krigsfanger. Men over for ham sidder blandt andre embedsmændene Wilhelm Stuckart (Godehard Giese) og Wilhelm Kritzinger (Thomas Loibl), der med en helt anden behersket og rolig autoritet udfordrer dele af Heydrichs plan og giver indtryk af at være både eftertænksomme og logisk ræsonnerende mennesker med respekt for loven. Og manden for bordenden, Reinhard Heydrich, gestaltes både med charme og intelligens af Philipp Hochmair. Alle tre fremstår de i filmen som tillidsvækkende repræsentanter, der, hvis konteksten havde været en anden, måske ligefrem kunne have vakt beskuerens sympati.

Netop heri ligger en af 'Wannsee-konferencen's stærkeste pointer, nemlig den, at ondskabens ansigt sagtens kan se helt almindeligt ud og ikke endeligt kan defineres eller forudanes. I stedet antyder Matti Geschonnecks film det endnu mere ubekvemme paradoks, at mennesket på én gang kan være pragmatisk og empatisk og samtidig tilrettelægge et massebord. At fascisme og magtfuldkommenhed aldrig er ryddet helt af vejen, men altid vil kunne gro på ny, givet de rette (læs: forkerte) omstændigheder og en fejlplaceret autoritetstro. Og at megen grufuldhed kan gemmes bag et bureaukratisk røgslør af eufemistisk tågesnak. Det er om noget et budskab til tiden og i sig selv et argument for filmens berettigelse.

Credits

Reinhard Heydrich
Adolf Eichmann
Dr. Eberhard Schöngarth
Erich Neumann
Dr. Gerhard Klopfer
Heinrich Müller
Dr. Wilhelm Stuckart
Dr. Alfred Meyer
Dr. Roland Freisler
Dr. Rudolf Lange
Friedrich Wilhelm Kritzinger
Dr. Josef Bühler
Otto Hofmann
Martin Luther
Dr. Georg Leibbrandt
Ingeburg Werlemann

Philipp Hochmair
Johannes Allmayer
Maximilian Brückner
Matthias Bundschuh
Fabian Busch
Jakob Diehl
Godehard Giese
Peter Jordan
Arnd Klawitter
Frederic Linkemann
Thomas Loibl
Sascha Nathan
Markus Schleinzer
Simon Schwarz
Rafael Stachowiak
Lilli Fichtner

Klip
Kamera
Producere

Dirk Grau
Theo Bierkens
Reinhold Elschot, Friederich Oetker

Manuskript
Instruktion

Magnus Vattrodt, Paul Mommertz
Matti Geschonneck

Originaltitel
Længde
Land/år

Die Wannseekonferenz
105 minutter
Tyskland/2022

www.camerafilm.dk